

## Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.  
на пів року . . . . . 10 кор!  
на чверть року . . . . . 5 кор.  
на місяць . . . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів  
або 36 франків  
на пів року . . . . 8 рублів  
або 18 франків  
Поодинокі числа по 16 сз.

# РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня  
крім неділь і руских свят  
1 1/2 год. пополудни.

Редакция, адміністрація і  
експедиція «Руслана» під ч. л.  
М. Домбровского (Хорунчини). Екс-  
педиція місцева в Агенції Со-  
коловского в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише  
на попереднє застереженє. —  
Рекламації неопечатані вільні  
від порта. — Оголошеня зви-  
чайні приймають ся по ціні  
20 с. від стрічки, а в «Наді-  
сланім» 40 с. від стрічки. По-  
дьяки і приватні донесеня по  
30 с. від стрічки.

## Промова пос. о. Богачевского

на 39. засіданні сойму з дня 22. жовтня с. р. при  
авіті з чинності III. департаменту що-до кра-  
вowego господарства.

Високий сойме! Справи, які підлягають III. департаментови краєвого виділу, іменно справи краєвого господарства є так важні, що если би они тільки належито сули ведені, пильовані і надзорвані, могли би стати ся правдивою благодатию для краю. Особливо сі найнижші, сі найбільшійши верстви нашого населеня одержали би спосіб до життя, були би в стані звести надмірно тяжкі тягарі і не потребували би ані з голоду пухнути, ані втікати в світ за гори і за море. На жаль, однак так не є і се склонило мене нині при сій нагоді забрати голоє. Я не буду тут кожної точки основно розтрянати; мно-го з сих справ вже при иншій нагоді основно обговорено. Не буду порушати рентових осель і бюр посередництва праці, що-до котрих своє виразне становище завзвичли вже вимовийшій мої товариші клубові, як не менше і цілий на-рід руский через тисячі петицій, протестів, віч і зборів, а діткну лише 4 точки, іменно:

- 1) садівництва,
- 2) регуляції рік і меліорації ґрунту,
- 3) спілок ощадности і
- 4) наших товариств господарских.

Що-до садівництва, то після мене 3 є чинники, котрі би могли справу сю наперед піхнути, а то: духовенство, учительство і громадскі зверхности. Що духовенство великі в сій справі може віддати прислуги, зрозумів то міністер рільництва в Угорщині, котрий розпорядив, що в Будапешті і 3 инших містах Угорщини має відбувати ся для молодших священників і па-рохів на кошт правительства наука практичного садівництва. Та наука — правда — тревала не-довго, від кінця марця до 8. цвітня, а священникам, котрі до сеї науки зголосили ся, виплатив уряд столовий 4 К денно і 32 К на кошти подорожжя. Не менше відповідним чинником є учительство. Вже і після дотеперішного закона шкільного є в семінарях учительських наука господарства; вже і після дотеперішних приписів має при кожній школі находити ся шкілька ово-чевих дерев. Однакж то не вистарчає і занадто слабі дає результати. Бо по мерше, такий учи-тель, такий інспектор повітовий заняті поправ-ним висловлюванєм по польськи, а на практичні річи, як садівництво, часу не лишає ся. По друге, тепер до стану учительского приймає ся пан-ночки, котрі садівництва жадного не учили ся і не можуть людности того научити. Особливо для науки садівництва надавала би ся так зва-на повторююча наука. Треба би лише, щоби она відповідно була проваджена так для хлопців як і для дівчат і щоби відповідні до того були підручники. Тоді молодіж до тої науки більше би горнула ся, а і фреквенція не була би така слаба, як нині, іменно є 68% неучащаючих на ту науку.

Розуміє ся однак, що найлучші заходи так священства як і учительства на нічо не зда-

дуть ся, як не буде корядного віята, котрий би пильнував, щоби жад з щеп, жадна галузка в селі не стала знищена. На жаль таких віятів треба тепер шукати зі свівкою. Навіть найпо-ряднійшого чоловіка, як его вибере ся віятом, здеморалізують староства, ради повітові і инші культурні чинники. Який то має вплив, то свідчать лист одного священника з мого пові-ту, котрий — Є. Е. п. маршалок позволить мені — що в цілости відчитаю (*читає*):

Слава Ісусу Христу! Всечеснійший Отче Посол! Одиниця хочби і сам Геркул, против ці-лої зграї жидови і здеморалізованой нею грома-ди тут нич не вдіє, доки власти гуманними за-конами тому лиху матерьяльному і моральному не зарадять а іменно:

Належить ограничити селянам кредит у жидів на зїстні артикули, бо хлоп бере пильо-вану муку, пильований хліб і т. д. і на сотки і більше корон, а потому жиди ліцтують ґрунти.

Дальше уставою заборонити продаж і купно худоби в селі, — на те є місто, ту на пару во-лах жиди заробляють і по 120 К.

Заборонити нищення громадских лісів, бо ту хлопці пастухи корчють молоду смережину в сотки через літо і продають тутешним жидам кору за безцін за тютюну, а старші рубяють де-рево в громадскім лісі і продають, а то вели-чезну шкоду заводитьає громаді; ту є в лісах ма-етки, а они їх нищать. Виділи повітові члєвлять в громадах при люстрації тільки готові гроші, а не старвають ся, щоби громада мала що числ-ти, не піде в ліс люстратор подивити ся, які опустошеня. Зкінци помочи громадам побирати суровицю для худоби. Жиди на людях за довги мають в 3 селах по 6000 К.

З поважанєм.

Треба додати тутка, що на мєє запитанє що-до зверхности громадскої відповів, що зверх-ність громадска вибрана дня 15. марця с. р. вже показала свою діяльність в корчмі, від рана до вечера і від вечера до рана.

Много обіцуюано собі від низших шкіл рільничих, котрі мали на цілі вихованє добрих рільників, котрі вертали би на своє господарство, потрапили використати землю на всілякі спосо-би і могли служити за взір цілій людности се-лянської. На жаль ті школи рільничі, подібно як школи народні, завели надї руского народа, бо по перше, наука в них є теоретична, а наука огородництва і садівництва є недбало провадже-на; по друге, такий укінчений ученик більшу має охоту йти на економа до двора, як вертати до свого села; по третє, система польовізації панує і тутка. Іменно по всіх школах рільничих, навіть в східній часті Галичини, язык викладо-вий є польський. В фахових школах, рільничій в Суходолі коло Коросна і ткацкій в самім Ко-росні не учать руского языка, хотя в школі рільничій на 40 учеників є 23, отже більше як половина, Русинів. В ткацкій школі навіть ре-лігії не учать по руски. Не говорю вже о тім, що в школі рільничій в Березниці ученики не могли до родичів Русинів писати по руски, аві родичі до них. П. радник Барановский, при школах народних вимовив мені що-до курсу

рільничого в Баливнях коло Коломиї якийсь там «habet», а я впоминаю тепер «debet».

З всіх австрійских країв, як навіть справо-зданє комісії каже, на поли робіт регуляційних і меліораційних найбільше уполіджена Гали-чина, а в самій Галичині найбільше уполіджена є східна часть краю, заселена Русинами.

Може на жаднім поли державної і краєвої господарєки кривда східної Галичини в порі-внаню до західної не виступає так ярко, як вла-сне на поли регуляції рік і меліорації.

На основі звіту краєвого виділу о меліора-ціях в Галичині з р. 1898. обчислили ми, що по р. 1808 кошти меліорації в західній Галичині вносили 13,645,000 корон, а в східній Галичині 4,325,000 корон, отжеж 1/4 часть того, хотя в за-хідна Галичина є менша як східна.

Зі звіту краєвого виділу з року минушого 1902 довідуюмо ся, що виділ краєвий предложив соймови до ухвалєня 5 законів о краєвих регу-ляціях і меліораціях. З того 4 закони відносять ся до західної Галичини а один лиш до східної Галичини. Кошти робіт, обнятих тими законами, вносили 15,261,000 К, з того на західну Гали-чину 11,461,000, на східну 3,800,000 К, значить то знова 1/4 часть того.

Так само на локальні регуляції ухвалєно тамтого року 137,498 К а з того на східну Га-личину 15,874 К, се значить 1/8 часть, повторяю 1/8 часть того.

Так само стоїть справа і з державним ме-ліораційним фондом. Іменно в р. 1902 призна-чено з того фонду 705,207 К, з того на західну Галичину 435,069 К а на східну 270,138 К.

(Конець буде).

## Сьвято української пісні.

Про дальший побут М. Лисенка в Чернів-цях і про его відїзд звідтам, пише „Буковина“:

В п'ятницю оглядав Ювільят місто, митро-полічу резиденцію, церкви і п. і відідав ви-значнійшим Русинів. В полудни відбув ся у над-радника Ясеницкого в честь гостя обід, в яким взяли участь визначнійші Русини і представите-лі „Бояна“ та „Січи“. Вечером Лисенко заго-стив до читальні „Народного Дому“, де провів годину в дружній розмові, обіцуючи на просьбу грома-ди приїхати знов до Чернівців під весну на кон-церт, який „Бояна“ задумує дати в его честь. Ділімо ся сею радісною вісттю вже тепер в Буковинцями і Галичанами, котрі приймуть єї напевно з одушевленєм.

В суботу о 4. годині пополудни заповнила салью й прибічні комнати молодіж всіх середних черновецких шкіл. Через ряди бурсаків „Наро-дного Дому“ впроваджено Ювільята серед гу-чних окликів. Учениця Б. повитала у входівім покою Ювільята гарною промовою і вручила від дівчат китицю цвіттів, котру великий гість при-няв з подякою, в якій підніс вагу патріотичного жіноцтва. На салі привітав Ювільята хор учени-ків серенадою, а ученик Г. повітав соловія України хором промовою, на яку Ювільят відповів подякою зазначивши вагу народної пі-

78(1-8) На ялинку і Новий Рік поручаємо маґазин годинникарско-ювілерский звисний від 36 літ

ЮЛІЯНА ДОМБРОВСКОГО у Львові, ул. Гетьманська ч. 4.

сні. Хор учеників співав відтак „Гуса“ і кілька інших пісень.

О 8. год. вечером зібралася черновецька руска громада численно на двірці, щоби попрощати незабутнього гостя.

Інспектор Попович промовив: „Все іде, все минає і краю немає“...

І величаве всеукраїнське свято наше минуло, торжество української музики минуло, минув пазник української народної пісні-музики, минув Твій ювілей, великий Сину України — але не минула згадка все того, бо пам'ять щасливих днів, які ми прожили з Тобою, дорогий Гостю, не мине, бо краю немає той сьвятий вогонь любови до України, до якого Ти влив знов цілощюї й живуцюї оливи, щоб він горів гарячим полонієм в наших серцях та загівав нас і в будні дні до мозольної праці, до завзятої борби за долю — волю безталанної Неньки.

Все іде, все минає і краю немає...

І Ти, любий батьку Миколо, ідеш від нас, але не на все, ми гаряче бажаємо, надіємося і віримо побачити Тебе знов, бо краю немає нашій любови, шані і дяці для Тебе, генію України.

Працюючи Тебе, просимо ще:

Соловию дорогий,  
В Тебе голос чудовий,  
Тож співай ще довго нам,  
Безталанним Русинам!

А за сим словом, бувай здоров! Най Господь провадить Тебе щасливо в далеку путь, в рідню Україну!

Щаслила Тобі дорога!“

Глибоко зворушений Ювілят розпрощався сердечними словами, дякуючи за хліб-сіль і за щирість, яку найшов.

Ювілята відпровадив до границі в Новоселиці посол др. Стоцький...

І помчався паровий віз із найкрасшим скарбом безталанної України, а з него остали нам перли-сльози...

Все іде, все минає і краю немає.

## Вшехпольський культ брехні.

(Ковець).

Навівши без ліку примірів вшехпольської нелогічності і прямої брехливості, варшавський „Ugodowiec“ з краківського Czas-у заміщує в post scriptum еще одну увагу дотично польско-руських відносин. Кажє іменно: Не хочу втручати ся до внутрішніх справ Галичини, тож я не висказав

моєї гадки про польско-руський спір. Однак не можу промовчати одного уступу в Slow-i polsk-im, бо дотичать і нас. Slowo polskie пише:

„Пересічний варшавський інтелігент виставляє собі, що відношенє Поляків до Русинів в Галичині є таке саме, як Москалів до Поляків у нас і, виходячи з сего заложєня, виводить логічно, що Русини утиснені і що належать їм поробити всякі уступки. Що там у східній Галичині мешкає 1,200.000 Поляків, се такого варшавського політика не обходить нич а нич, а коли йому навести се число, то відповість без загичення: „Отже се власне є єдиним, що стілько Поляків мешкає на чужій землі“.

Не чув я ніколи, щоби який пересічний варшавяк дав кому „без загичення“ таку дурну(?) відповідь. Думаю, що стоячи супротив певного себе, а „політично виробленого“ вшехпольяка, пересічний варшавяк мовчав би скромно. Може би тільки подумав собі: Ага, отже коли Росія прише до нас нові заступни урядників, коли здійснить свої пляни що до колонізації і угнає 1,200.000 своїх людей, то буде мала право так трактувати нашу вітчизну, як вшехпольяки трактують Русь.

А російських шовіністів не треба учити сих річей. П. Тімановский, теперішній редактор „Дневника“, коли раз при нім висказано ся: російська колонія в Варшаві, перервав думно, а з гнівом: Нас є тут звиш пятьдесят тисяч; через саме число ми набули права. — Ну, і німецькі гактисти не инакше оправдують свої права. Нечисленна компанія, але дібрана.

## Політичний перегляд.

Відрочене державної ради оголосив з найвисшого поручєня президент міністрів др. Кербер при кінци суботнішого засіданя палати панів. На тім засіданю відчитано між иншим інтерпеляцію кн. Віндінгреца в справі концесій привизанях Мадярам, а нарушуючим єдність армії. Президент міністрів др. Кербер відповів сейчас на сю інтерпеляцію і то в дусі, що вїшна і внутрішня єдність армії остане ненарушена. Розділ армії на дві часті був би злочинном супротив монархії і доти є неможливий, доки існують угодові закони. (Орлески).

Угорський сойм провадив вчера дальше дискусію над контингентом рекрута. Пос. Барабаш хотів відогріти обструкцію, ставлячи внесенє, щоби палата заявила, що жерелом всякого права на Угорщині, отже і приписів, що

відносять ся до язика армії, є воля народа. Однак по порозуміню з Кошутом, яке мало збути ся в кульоарах при дуже оживленій виміні слів, Барабаш цофнув своє внесенє.

Розрухи російських студентів, які проявили ся в Варшаві, в Києві і в Петербурзі, найострійшу форму прибрали таки в митрополії України. Тут всі академіки солідарно перестали ходити на виклади, а за причину сего кроку подають арештованє студентів підчас послідних демонстрацій перед університетом. Поліція і козаки удержують порядок перед університетом. На київській політехніці, яка своїми величезними розмірами і числом слухачів представляє, як звісно, окрему колонію, бо і побудована ген за містом, ще важить ся гадка, чи бойкотувати виклади, чи ні. Але професорска колегія, щоби упередити дотичні збори молодіжи і гарячі спори, зарядила здержанє викладів, звиваючи заразом молодіж, щоби не брала участі в розрухах. Мимо просьби слухачів до ректора, щоби заведенє не замкано, політехніка остане замкненою ще два дні. Між арештованими до тепер студентами університету великий процент припадає на жидів, які мають бути моральними ініціаторами цілого теперішого руху.

## НОВИНИ.

— Календар. Ві вторник: руско-кат. Авакума; рим-кат. Фортунага. — В середу: руско-кат. Софонія; рим-кат. Аделайди.

— З Самбора. Загальні збори членів „Шкільної Помочи“ і Бурси св. Володимира Вел. в Самборі — відбудуть ся дня 20. с. м. (в неділю) о 6. год. вечером в комнатах „Рускої Бєсїди“. За Виділ: о. М. Оргицький, Т. Біленький.

— Із Стрия. Заходом стрийського Жіночого Кружка відбудуть ся в навечєрє св. Николая (у пятницю) в великій сали „Нар. Дому“ сьвято-ніколаївські вечерниці для чемних, малих і великих дітий. В програму входять співи, дитинячі забави, представленє комедійки „Покарана лож“, відограної дітворою і роздача дарів св. Николаєм. Родичі, що мають намір обділити діти дарами, авольть ті дари добре опаковані і чітко заадресовані зложити тогож дня на руки сторожа касинового. Початок о 5. год. Вступ від особи 40 сот.

— Родимці! Не забувайте на приватну жіночу семінарію у Львові, удержувану Тов-ом педагогічним і присилайте постійні жертви! Вписуйтеся громадно в члени сего Товариства і впривуйте залеглости. Вписове вносить 1 К. Пренумеруйте часопись для дітий „Дзвінок“ і часопись „Учитель“, так щоби они могли при більшим числі передилатників стати на ще висшій щєблї і відповісти всім бажаням сьвідомих чи-

## ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Через пів року я побачив Петрова у себе в Петербурзі; він приїхав шукати посади і зайшов до мене. Огорілий і неповоротний у крохмаленій сорочці, до якої він не привик. Петров сидів, понуривши свою патлату голову й оповідав про те, що сталося.

— Все так і було, як у часописях — се правда. В нас був тоді ярмарок; амбулаторійні оглядини у такі дні величезні, прийшлося прийняти коло двіста людей — а ти зрозумієш, що се значить. А в очі перед сим кликано мене в Щєглівку до положниці, там перевів я оборот плоду і повернув до дому саме перед ордиваційною годиною та ледви встиг випити шклянку чаю. Ни ярмарок позіздилась деякі привателі. Сіли ми вечером грати „вінта“, потім випили. Випили, справді, таки як слід!.. Тож знаєш, що в мене йде монотонно тиждень за тижнем, місяць за місяцем, що я завнаю прикростий зі всіх боків, — так, що брате, вноді замутить, що й на сьвіт би не дивив ся. І я вже знаю себе: підійде от така лінія, — бував се разів пять до шести на рік, — задуриш себе, випеш, як слід, — конче так, щоби бути в похмілю, наче у пеклі, — ну й знов стаєш сьвіжим і бадьорим. І тоді вернув я в таким стані домів. Кличуть до орого: бо „вмирає“. Я грішний чоловік, не міг

їхати, бо прийшло би ся шпитальному сторожеви класти мене на віз.. Ну, от і сталося..

Він помовчав.

— Ти, брате, не знаєш, що така земська служба. З усіма треба бути в згоді, від кожного залежати. Хорі приходять, коли хочуть, і в день і в ноц; як їм відказати? Инший селянин іде коня кувати, в переїзді заїде й до тебе: чи не можна би поїхати, бо баба вмирає. Ідещ верстов пять: „деж хора?“ — „А вона що йно пішла жато жати“. Округ мій на пядєсять верств, дві фельчєрські оселі на ріжних кінцях, а кожду я мущу відвідаці двічі на місяць. Сніш і їш, чорт знає, як. І так день в день, без сьвят без перерви. Страшно тяжка служба.. Дома син лежить в скарлятині, а ти їд!.. Крайно тяжка служба!

Він задумав ся, положивши руки на коліна.

— Служба дуже тяжка! — повторив він і знов замовк.

— У часописях пишуть: „др. Петров був п'яний“. Правда, я був п'яний, і се дуже погано. Всі мають право обурювати ся. Але-ж вони самі, — адже з них девятьдєсятьдєсять на сто дуже не від того, щоби випити, не один раз бувають п'яні, і не винуватять себе за се. Вони лише не можуть зрозуміти, що вишому чоловікові ні одна хвилинка його житя не дана в повну його розпорядимість. А се, брате, ой, як тяжко, — не дай Боже нікому!..

Я дозволю собі познакомити читачів ще з одною газетною заміткою.

„Петербург тепер можна, буквально, назвати „безпомічним“ — писав в листи 1898. року

хронікар „Петербургской Газеты“ д. В. П. — в протязі останнього тижня мені тричі прийшлося переконувати ся, що літом столичні мешканці зо сїм лишєні медичної помочи. Літом Петербуржець не сьміє слабувати, бо йому прийдець ся дуже гірко, так як він ризикє не найти лікаря... Оповівши, як йому й деяким з його знакомих прийшлося марно шукати по цілім Петербурзі за лікарем, д. В. П. кінчить свою замітку слідуючими „дуже цікавими принципіальними питаннями“: „Чи мають право лікарі так занедбувати свої відносини до пацієнтів, як се вони роблять тепер? Чи лікарі є безусловно свободними людьми, які можуть розпоряджатись своїм часом після власного бажаня? Коротше: чи служать вони суспільности, чи ні?“

Питаня, дійсно, цікаві.. Чи служать лікарі суспільности, чи ні? Таж кожда служба числить хотьби на яку небудь взаємність обовязків. Лікарі вїзять на літо з Петербурга — одні, щоб спочити від зимової праці, другі — тому, що прожити літом з практики в обезлюдненому Петербурзі тяжко. Вони повинні лишатись, бо можуть бути потрібними д. В. П. і його знакомих, які нехтують шпиталями, що відкриті також літом, і мійськими лікарями. А колиб д. В. П. й його знакоми були здорові, то чи подбають вони про те, щоби оплатити пробуванє в Петербурзі лікарів, які лишались для них? З якої речі! Най живуть, як хотять, але най кождої хвилини будуть готові до послуг д. В. П.

Замітка хронікаря „Петербургской Газеты“ цінна тою наївною брутальністю й простотою, з якою вона висловлює пануючий в суспільности погляд на законність і конєчність закріпощєня лікарів. „Чи є лікарі безусловно свободни-

тачів. Адреса касиєра: А. Алиськевич (ул. Кохановського 15 Б.)

— **Посольський звіт.** Адвок. др. Олесницький складав дня 1. с. м. в «Народнім Домі» в Стрию звіт із своєї посольської діяльності в соймі. Велика зала ледви могла помістити всіх учасників зборів. Др. Олесницький в ядерній промові представив всі кривди заподіяні Русинам соймовими ухвалами і просив зібраних осудити, чи руский соймовий клуб поступив добре, що зложив посольські мандати. Промову бесідника нагороджено бюрою оплесків, почім промовляли деякі з учасників зборів. Вкниці на внесені о. Давидяка ухвалено отсі резолюції.

Віче: 1) висказує признанє рускому клубови соймовому за его політику в минулій сесії, — одобрає сецесию руских послів яко одинокий крок можливий в даній ситуації супротив безграничного насильства і тяжкої наруги, якої дізнав руский народ і его послі зі сторони більшости. Рівночасно висказує погорду Русинам, котрі солідарність клубу зломли; 2) висказує глибоку подяку Его Ексс. ВПр. Митрополитови Шептицькому за его становиско політичне в обороні прав руского народа; 3) протестує против ухваленого соймом против волі всего руского народа закона о бюрох посередництва праці і звизає правительство о непредложено сего закона до найвисшої санкції; 4) протестує против систематичного відсилення правительством центральним Русинів з їх жаганнями до сойму галицького, узнаючи сойм в тепершнім его складі некомпетентним і неспосібним до полагодження справи рускої в Галичині; 5) протестує против вмішуваню ся чужих ерархів до внутрішних справ рускої Церкви, на чолі котрої стоять Владки свідомі своєї задачі, над котрими польським ерархам духовним не служить ніяка власть, ні контроля; 6) протестує против стремління до виокремлення Галичини в дусі автономії країв, а жадає зміни конституції в напрямі розширення, утравлення і обезпечення автономії народів; 7) на всякню же спосіб жадає реформи ординацій виборчих сойму і ради державної в напрямі знесеня курій і заведеня загального, безпосереднього і тайного голосованя; 8) жадає реформи закона шкільного з 22/6 1867 ч. 13. Б. в. кр. в тім дусі, щоби о заснованю руских шкіл середних рішали рівно як о польських компетентні власти шкільні, а не сойм і ради повітові; 9) жадає поділу ради шкільної крайової на секцію руску і польську; 10) висказує д-рови Олесницькому довіре за его посольську діяльність; 11) ставить д-ра Олесницького яко кандидата на посла до сойму в Стрию.

Сї резолюції прийнято одноголосно серед незвичайного одушевлення, почім зібрані розійшли ся при співі патріотичних пісень.

— **Замікають двері.** В послідних роках майже по всіх бюрох інституцій приватних і державних отворено двері для жіноцтва, не лише на посади диюристок, але й урядників. Дійшло до того, що нині нема бюро, в яким не можна би стрітати жінчини за столиком з пером в руках або при писарській машині. Мимо нужденної заплати, переважно о половину меншої, яку

ми людьми, які можуть розпоряджатись своїм часом після особистого бажаня?

Річ тут іде не про лікарів, що є в службі і які приймаючи вигоди і обезпеченє служби, тим самим, розумієсь, зрікають ся «безумовної свободи»; річ іде тут — про лікарів взагалі, в відношеню до яких люди себе самих вважають рішучо нічим незв'язаними. З грізною, пальною і немилосерною увагою слідять вони за кожним кроком лікаря: «служи суспільности», будь героєм, труженником, не сьміє користуватись «незрозумілим звичаєм» — віддохати, а коли ти обезспляш ся, або згинеш на роботі, то се нас ніяк не обходить.<sup>1)</sup>

(Дальше буде).

<sup>1)</sup> В петербурьськїм губернськїм земськїм зібраню, на засіданю дня 8. грудня 1900. року поставлено внесенє на видачу одноразової заповоги двом санітарним лікарям і одному фельчерови, які заразились тифом, сповняючи свої обовязки. Гласний П. П. Дурново різко повстав проти внесеня управи. Від зараженя — казав він — ніхто не обезпечений, а лікарі, після самого характеру своєї служби повинні ризикувати своїм здоров'єм. Коли лікар умер, то ще можна би допомгти його родині, але в данім припадку він лише занедужав. З девяти санітарних лікарів кожного року напевно один лежати-ме в горячці або инший недугі, невжеж в кожнім подібнім випадку земство повинно давати заповоги? Коли земство так щедро давати-муть заповоги, то лікарі навмисно заражувати-муть ся тифом. — На честь петербурьського земства заява д. Дурнова викликала одностунний протест зібраня.

поберав би мушину, жінчина сповняє ту саму роботу, а сеж прецінь вигідніше для інституції подаючи працю. Однак вже по кількох літах вплив жіночих сил показав ся за великий, бо учительські кандидатки в виду невідрадних обставин а часом і крайної нужди, яку треба терпіти на учительській голоднійці, почали громадно старати ся о посади в урядах та інституціях, предкладаючи крім учительської матури, свідомства в бугальтерії і т. ин. Між жіноцтвом добуваючим приступом посади почала ся конкуренція, а як покаже наведений примір, в суперництві не перебирано в способах. Краківське тов-о взаїмн. обезпеченє до недавна приймало жінчини на диюрну. Оноді появила ся в часописях оповістка, що більше жінчин не будуть там приймати. Се оголошенє викликало не лише констернацію межи петентками, але різкі здогади і коментарі не найліпшої якості. Редакція Счас-у, аби успокоїти опінію публичну, звідувала ся в тій справі і оголошує ось-що: «Можемо пояснити, що мотивом сего рішеня не є зовсім не досить точна бюрова праця жінчин, або які инші причини, але різкі неприємности наслідком середників і способів суперництва, які приносили дирекції великі прикраси і хлопоти. Аби се на будуче не повтаряло ся, зараджено в сей спосіб, що взагалі більше жінчин не буде приймати ся до бюрової роботи, а вільні місця буде ся обсаджувати мужеским персоналом».

— **3 нотаріяльних кругів.** Президент міністрів переніс нотарів: д-ра Гадея Біленького з Коломиї до Тернополя, Петра Куріша з Богородчан до Вишнівчика і Йосифа Габера з Миколаєва до Кошиця, а нотаріяльного кандидата Теодозія Телевича з Ярослава іменував нотарем в Богородчанах.

— **Розлом між польськими академіками.** Недавно ми писали, що товариство «Братня поміч слухачів львівського університету» мало що не попало в руки вшехполяків. На перших загальних зборах того товариства явили ся в случайній більшости вшехполяки і ухвалили виділовати заяву недовіря за его діяльність на виї. Однак на продовженю загальних зборів зобов'язано поступові елементи польської молодіжки академічної і вшехполяки з соромом зістали побигі. Те саме стало ся з «Братньою помічю слухачів політехніки». На онодішних зборах всеполяки прийшли в більшости і ухвалили недовіре для уступаючого виділу. Збори відложено на пізніше. В суботу був кінець зборів. Всеполяки розпоряжали 238 голосами, а поступові Поляки 274 голосами. Всеполяки розвели обструкцію і невольним криком та свистом старали ся розбити збори. Мимо сего поступові Поляки перевели вибір свого виділу, почім відложено дальший хід нарад на нині вечером.

— **Поможіть погорільцям!** Дня 5. с. м. з п'ятниці на суботу вночі погоріло з невідслідженої причини в селі Клещівній коло Фирлів, рогацького повіта, 13 господарів, троє людей погнєкло ся, а 12 штук худоби згоріло. Шкода вносить понад 20.000, лише в дуже малій частині обезпечена. 75 осіб остало без даху і крихти хліба та одежі. Ласкани датки прошу прислати на руки підписаного. Інші часописи прошу повторити сю відозву. — Сьвящ. *Александр Мійський* парох в Клещівній, п. Фирлів.

— **Фербель перед судом.** Дня 12. с. м. відбула ся в повітовім суді в Бродях розправа проти гімназ. проф. Кучери і Циги (тепер у Львові) і заступника учителя Вонторка, обжалованих о газардову гру в карти в бродськїм касині. Про се дописе нотар Янішевський, стаючи в обороні свого сина ученика гімназії, покривдженого проф. Кучерою. При розправі обжаловані не признали ся до гри, лише пр. ф. Кучера заявив, що в осени 1902. р грав в фербля але не газардово. Переслухані свідки не могли точно означити часу, коли обжаловані грали в фербля. Нотар Янішевський просив о покликанє на свідків сина бущого слуги касина Куліка та членів військової комісії, котрі в тім часі грали в касині віста і посвідчать, що сего року обжаловані грали фербля. На жаганє функціонера прокуратури, судія Сілецький відложив розправу для переслухання тих свідків.

— **За дефвдацію.** В суботу покінчила ся в Празі карна розправа проти урядників задаткової каси ім. Вячеслава. Оголошений вирок засуджує бущого президента каси кс. Дрозда і б. директора Вячеслава Когута на 7 літ тяжкої в'язниці з постом; б. касиєра Герціка на два літа тяжкої в'язниці, а б. бугальтера Пекльндера на 13 місяців тяжкої в'язниці Ревідентів Грінвальда і Білого увільнено.

— **Гарні послі.** З Будапешту доносять: Комісія для посольської нетикальності покінчила своєї наради в справі видачі судам кількох послів. Ухвалено видати на жаганє прокуратури: пос. Ургона з причини обманства. Він вибрав з каси щадничої вексель на 200.000 К з підписами своїм і жінки, а вложив инший вексель лише зі своїм підписом; — посла Чавольського, обжалованого о спроневеренє трех векслів на 17.000 К, зложених у него в депозиті; — пос. Нессіого,

обжалованого о дефвдацію 600.000 К, які взяв від свого клієнта на его справи, а ужив на свої цілі; — пос. Янковича, котрий взяв до дому у одного з пештенських ювілерів дорогоцінності і мав за них заплатити або їх звернути, а тимчасом не сповнив ні одного ні другого; пос. Ейтвеса за сфалшованє книжочки каси щадничої на 7.200 К і спроневеренє 10.000 К; — посла Люца, засудженого за підбурюванє на рік в'язниці, якої задля вибору послом не відсидів.

— **Студентські розрухи в Киї.** Російська агенція телеграфічна доносить з Київа: Проводирам розрухів вдало ся довести до того, що всі академіки одностунно порішили не ходити на університетські виклади. Яко причину сего страйку подають арештованє студентів в часі остатних демонстрацій перед університетом. Поліція і козаци пильнують порядку перед будинком університету. На політехніці 300 студентів старало ся в суботу зломити солідарність в страйку і жадали викладів. Сенат ухвалив продовжати виклади, але задля демонстрацій мусів їх відложити на два дні. Студенти ухвалили спершу вислати депутацію до міністра просьвіти, але обмежили ся лише до зложеня яви на руки ректора з просьбою, аби політехніки не замикати.

Губернатор засудив в дорозі адміністраційній 25 студентів (в тім 19 жидів) на в'язницю від тижня до 3 місяців за устроюванє зборів в приватних домах.

— **Англійська королева в огні.** З Лондона доносять, що озоді рано вибух пожар в королівськїм замку Сендрінгам в спальній двірськїй дами, міс Кнос. Огонь розширив ся неваче під подувом вітру і дістав ся до сусідньої кімнати, де спала королева Александра. Двірська служба пробуджена тривожним голосом звона збігла ся на місце катастрофи і з нараженем життя змогла уратувати королеву, яка вже була зімліла, а опісля огонь загашено.

— **Дрібні вісті.** На місце недужого крайового інспектора для народних шкіл і учит. семінарій п. Токарського покликано тимчасом п. Кавецкого, шкільного інспектора для міського округа в Кракові. — Міста Перемишль, Ярослав, Переворск, Рясів і Тарнів влучено до телефонічної сітї Львів-Відень.

**Родимці! Памятайте на селянську бурсу «Шкільної Помочи» в Снятині, в якій містять ся ученики реальної школи!**

### Наука, штука, література.

— **«Козак»**, календар на переступний рік 1904 вийшов накладом коломийської філії «Руского Тов-а педагогічного». Стор. 192, 8<sup>2</sup>. Набувати можна в видавничій книгарні Якова Оренштайна в Коломиї по 80 сот. (а 90 сот. з пошт. опл.) за примірник. Зміст «Козака», крім календария та інформаційної часті, є чисто белетристичний, і складає ся з 29 новел, оповідань і поезій, званих в нашій літературі письменників як: Сильв. Яричевский, Богдан Лещкий, Віра Лебетова, Антін Крушельницький, Евгения Ярошинська, Лесь Гринюк, Яр. Юлев, Осип Шинтко, Ярослав Весоловский, Льво Гаврилюк, Мария Колцуяк, Остап Луцкий, Іван Франчук і ин. Сей календар є, так сказати-б, доповненем календаря «Просьвіти» «Товариша», в якім містять ся популярні розвідки на різкі теми. А що до того чистий дохід з розпродажи «Козака» призначений на бурсу філії Р. Тов-а педагогічного в Коломиї, то можна надіятися, що кожний, хто має «Товариша», набуде і календар «Козака».

— Накладом філії Р. Тов-а педагогічного в Коломиї вийшов також кишеньовий **Календарик на 1904. рік**, який можна набувати разом з «Козаком» по ціні 24 сот. за примірник. Зверхній як і внутрішній вигляд «Календарика» представляє ся дуже гарно; друк чіткий, папір велиновий, а на заніски призначено четі картки. Поручаємо сей «Календарик» нашій суспільности, бо найвисший вже час, щоби отрясти ся з чужих того рода календариків, які ще часто можна побачити в уживаню у деяких Русинів.

— **Поступ ч. 48** із 28. с. м. містить: Поезії Остапа Деревянки: Хвилини розпуки; Вночі. — Др. Іван Франко, Яр. Весоловського. — Атмосферичні опади Н. Д-ша. — Депо про Канаду (конец) д-ра Бр. Калитовського. — Війна, Іларіона Грабовича з ілюстраціою із турецько македонської борби — Всячина. Нові книжки. — Сьмішне. — У фейлєтоні: Спрітки, Автона Крушельницького.

### Телеграми

з дня 14. грудня.  
Будапешт. Архикнягиня Кльотильда, дочка архики. Йосифа, померла на запаленє легких в 19. році життя.  
Прага. Narodni Listy доносять, що в новій

